

AGROTURIZAM U FUNKCIJI PRODULJENJA TURISTIČKE SEZONE U HRVATSKOJ

Vučić, Anđela

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:674817>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-24**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**AGROTURIZAM U FUNKCIJI PRODULJENJA
TURISTIČKE SEZONE U HRVATSKOJ**

Mentor:

prof. dr. sc. Lidija Petrić

Student:

Anđela Vučić

Broj indeksa: 1153102

Split, rujan 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Definiranje problema istraživanja	1
1.2. Ciljevi rada	2
1.3. Metode rada	2
1.4. Struktura (sadržaj) rada	2
2. AGROTURIZAM – POJAM I SADRŽAJ	3
2.1. Pojmovno određenje agroturizma	5
2.1.1. Ponuda i karakteristike agroturizma	7
2.1.2. Važnost agroturizma i održivi razvoj	8
2.2. Oblici agroturizma	10
2.3. Osnovna usporedba gradskog turizma i agroturizma	12
2.4. Multifunkcionalnost agroturizma	13
3. RAZVIJENOST AGROTURIZMA U SVIJETU	14
3.1. Opće značajke agroturizma u svijetu	15
3.1.1. Osvrt na agroturizam i masovni turizam	16
3.1.2. Funkcije agroturizma u svijetu	18
3.1.3. Čimbenici privlačnosti	19
3.2. Ciljevi agroturizma u svijetu	20
3.3. Agroturizam u Europi	22
3.3.1. Austrija	24
3.3.2. Italija	25
3.3.3. Francuska	26
3.3.4. Španjolska	27

4. RAZVIJENOST AGROTURIZMA U HRVATSKOJ	28
4.1. Opće značajke o agroturizmu u Republici Hrvatskoj.....	29
4.2. Prednosti i nedostaci agroturizma u Republici Hrvatskoj.....	29
4.3. Turistička seljačka obiteljska gospodarstva	30
4.4. Osvrt na učinke agroturizma na produljenje sezone	31
5. BUDUĆI TRENDOVI I PREPORUKE RAZVOJU	32
6. ZAKLJUČAK	34
LITERATURA.....	35
SAŽETAK.....	38
SUMMARY	39
POPIS SLIKA	40
POPIS TABLICA.....	41

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Republika Hrvatska je zbog usmjerenosti na kupališni turizam u primorskom dijelu suočena još uvijek s nedovoljno valoriziranom atrakcijskom osnovom u ruralnim područjima, te ima mogućnosti za razvoj i napredovanje u aspektu razvoja ruralnog turizma.

Danas, turizam se definira kao tzv. „popularna“ aktivnost koja obuhvaća putovanje, i to u svrhu ugone vlastitih preferencija, rekreacije i posla, te je ograničenog vremenskog trajanja. Jedan od današnjih oblika ruralnog turizma je također i agroturizam koji postaje sve značajniji, odnosno sve više dobiva na važnosti. S druge strane, može se reći kako je agroturizam zapravo temeljni oblik ruralnog turizma, a na području Republike Hrvatske predstavlja i najznačajniji.

Osnovni preduvjeti za razvoj i formiranje agroturizma su prirodni i kulturni resursi bez kojih se agroturizam ne bi mogao razvijati. Isto tako, potrebno je naglasiti kako je agroturizam poznat zbog prirodnih krajolika i tradicionalnih sela.

Agroturizmom se mogu baviti poljoprivrednici, odnosno sve pravne i fizičke osobe koje su vlasnici ili samo raspolažu poljoprivrednim zemljištem na kojem u konačnici obavljaju određenu poljoprivrednu djelatnost. Opće pravilo kod bavljenja agroturizmom podrazumijeva činjenicu kako glavnu aktivnost poljoprivrednog gospodarstva čini poljoprivredna proizvodnja, dok se turistička djelatnost odnosi na sporednu aktivnost. S druge strane, proces registracije seljačkog ili poljoprivrednog gospodarstva obuhvaća upis u Upisnik u „*Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju*“ (APPRRR), a upisati se mogu obrtnici, fizičke osobe, zadruge i trgovačka društva.

Agroturizam utječe na produljenje turističke sezone, i to iz razloga jer se u današnje vrijeme sve veći broj obitelji odlučuje baviti seoskim turizmom, i to neovisno radi se o dopunskoj ili profesionalnoj djelatnosti. Naime, razlog tome je također i mogućnost korištenja sredstava iz fondova Europske unije (EU).

Cjelokupni postupak registracije poljoprivrednih gospodarstava za djelatnost turizma ne iziskuje značajna sredstva, i to gledajući s financijskog aspekta, no pred vlasnike postavlja zahtjevne uvjete, predani rad i ozbiljan pristup.

1.2. Ciljevi rada

Cilj rada podrazumijeva istraživanje aktualnog stanja razvijenosti agroturizma u Republici Hrvatskoj, te potencijala njegova budućeg razvoja.

Mnogobrojne strukturne promjene u poljoprivrednoj proizvodnji Republike Hrvatske dovele su do značajnog slabljenja ruralne ekonomije, što je u konačnici nametnulo i određenu potrebu za traženjem dodatnih izvora prihoda, odnosno dodatnih izvora financiranja. Posljednjih desetaka godina, agroturizam postaje sve učestalija djelatnost ruralnih prostora, no njegova nedovoljna iskorištenost ima veliki utjecaj i na potencijale njegova budućeg razvoja.

1.3. Metode rada

Metodologija rada se može predstaviti kao „*znanost koja je svojstvena svim znanstvenim područjima, poljima, granama i znanstvenim disciplinama*“¹, što u konačnici vodi prema cjelokupnoj analizi i interpretaciji rezultata istraživanja. Prilikom analize završnog rada, koristit će se induktivna i deduktivna metoda, metoda deskripcija, analize i sinteze te povijesna metoda i metoda komparacije.

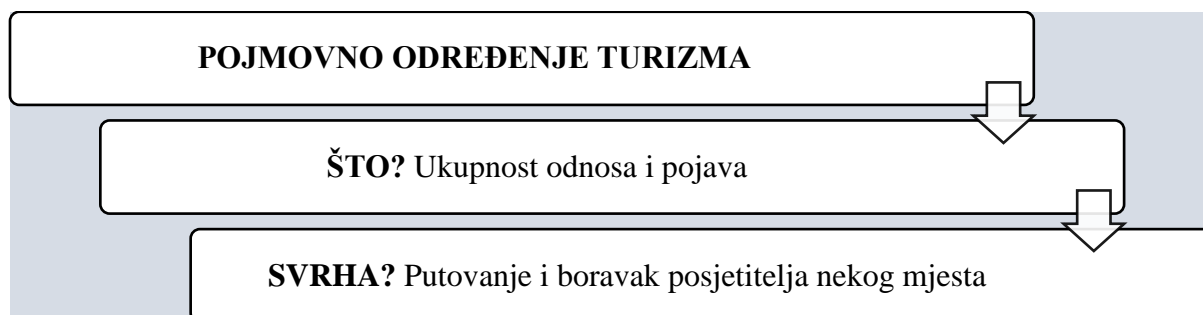
1.4. Struktura (sadržaj) rada

Struktura završnog rada se sastoji od šest povezanih dijelova, gdje su u prvom dijelu definirani problem, cilj, metode i struktura samog rada. U drugom dijelu je predstavljano pojmovno određenje agroturizma, kao i njegov sadržaj, dok su u trećem dijelu iznesene tvrdnje vezane za razvijenost agroturizma u svijetu. Nadalje, u četvrtom dijelu rada je predstavljena razvijenost agroturizma na području Republike Hrvatske, te su u petom dijelu izneseni budući trendovi i preporuke razvoja. Na kraju, odnosno u šestom dijelu rada, iznesena su zaključna razmatranja, a naposljetku je također predstavljen i popis literature, te sažetak rada s ključnim riječima na hrvatskom i engleskom jeziku te popis grafičkih prikaza.

¹ Zelenika, R. (2007): Klasifikacija znanosti u fokusu metodologije i tehnologije znanstvenoga istraživanja, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka., str. 330.

2. AGROTURIZAM – POJAM I SADRŽAJ

Turizam, (engl. „*tourism*“), jest: „*ukupnost odnosa i pojava koji proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, ako je takvo putovanje poduzeto radi odmora i uživanja te se njime ne zasniva stalno prebivalište i ne poduzima se neka gospodarska djelatnost; gospodarska djelatnost koja obuhvaća turistička kretanja i sve odnose koji proizlaze iz takvih kretanja*“². U nastavku teksta završnog rada, na slici 1, grafički je prikazano pojmovno određenje turizma.

Slika 1. Pojmovno određenje turizma

Izvor: Izrada autorice prema: Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2018): Turizam, [Internet], raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.

U jednoj od prvih definicija turizma „*Svjetske turističke organizacije*“ (UNWTO) iz 1905. godine, turizam se opisuje kao „*pojava modernoga dobra, izazvana povećanom potrebom za odmorom i promjenom klime, probuđenim i njegovanim smislom za ljepote krajolika, radosti i užitak boravka u slobodnoj prirodi*“³. U današnje vrijeme, u većini zemalja svijeta je prihvaćena opća, odnosno koncepcijska definicija turizma „*Svjetske turističke organizacije*“ iz 1999. godine, u skladu s kojom „*turizam uključuje sve aktivnosti proizašle iz putovanja i boravaka osoba izvan njihove uobičajene sredine ne dulje od jedne godine radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga nevezanih uz aktivnosti za koje bi primili ikakvu naknadu u mjestu koje posjećuju*“⁴. U nastavku teksta završnog rada, na slici 2, grafički su prikazani razlozi putovanja.

² Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2018): Turizam, [Internet], raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.

³ UNWTO (2018): Definition, [Internet], raspoloživo na: <http://www2.unwto.org/>, posjećeno: 05.08.2018.

⁴ Ibidem.

Slika 2. Razlozi putovanja

Izvor: Izrada autorice prema: UNWTO (2018): Definition, [Internet], raspoloživo na: <http://www2.unwto.org/>, posjećeno: 05.08.2018.

Nadalje, i to za razliku od pojmovnog određenja turizma, turist, kao sastavni dio turističkog putovanja ili odlaska, se može definirati kao „dobrovoljni, privremeni putnik koji putuje u očekivanju zadovoljstva koja mu mogu pružiti novosti i promjene doživljene na relativno dugom i neučestalom kružnom putovanju“⁵. U skladu s prethodno navedenom definicijom, vidljivo je kako navedeni pojam turista nije određen samo ekonomskim čimbenicima, i to prvenstveno iz razloga jer temeljni preduvjet pojedinca podrazumijeva izvršenje egzistencijalnih potreba u skladu s količinom novca kojom raspolaže. Stoga, mnogi autori navode kako pojedinci odlučuju putovati iz određenih razloga i želja koji se razvijaju u osobi. Promatrano „objašnjenje govori o sociološkoj i antropološkoj pozadini pojma turist budući da se sam pojam odnosi na ljudsko biće“⁶, odnosno na pojedinca.

I u konačnici, potrebno je naglasiti kako je današnje turističko tržište formirano preko želja, stavova i navika turista, i to iz razloga što uvelike utječe na turističku ponuda. Shodno tome, vidljivo je kako se turistička ponuda sastoji od „svakog sudionika tržišta koji želi prodati svoju robu ili usluge turistu“⁷. Turizam utječe i na valorizaciju slobodnih prirodnih dobara, kao što su primjerice klima, zrak i sl., što na kraju utječe i na stvaranje ukupne ekonomske vrijednosti.

Zbog velikog niza koristi koje proizlaze iz njegova svakodnevnog poimanja i razvoja, turizam je u današnje vrijeme stekao status važne komponente nacionalnih gospodarstava mnogih svjetskih zemalja.

⁵ Pirjevac, B., Kesar, O. (2002): Počela turizma, Mikrorad d.o.o., Zagreb., str. 5.

⁶ Pirjevac, B. (1998): Ekonomska obilježja turizma, Golden marketing, Zagreb., str. 19.

⁷ Pirjevac, B. (1998), op. cit., str. 19.

2.1. Pojmovno određenje agroturizma

Mnogobrojne definicije agroturizma, kao i šarolikost samog nazivlja, čitatelje u današnje vrijeme upućuju na „*relativno nov koncept u znanstvenim istraživanjima, a bez obzira na tu nejedinstvenost i široko područje koje pojam pokriva, suština se fokusira na seosku (lokalnu) privredu i tome pripadajućim aktivnostima u prirodnom okolišu*“⁸. Naime, cjelokupni koncept agroturizma se veže na ekoturizam, a posjetitelje potiče na iskustvo poljoprivrednog života. U nastavku teksta završnog rada, na slici 3, grafički je prikazana svrha koncepta agroturizma.

Slika 3. Svrha koncepta agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: Jelinčić, D. A. (2007): Agroturizam u europskom kontekstu, *Studia Ethnologica Croatica*, 12 (1), str. 269.

S druge strane, može se reći kako je agroturizam zapravo temeljni oblik ruralnog turizma, a također predstavlja i najznačajniji oblik ruralnog turizma na području Republike Hrvatske. Osnovni preduvjeti za razvoj agroturizma podrazumijevaju sljedeće čimbenike:⁹

- prirodni, i
- kulturni resursi.

Bez prethodno navedenih čimbenika agroturizam se ne bi mogao razvijati, a u današnje vrijeme je također prepoznatljiv i zbog velike jedinstvenosti mnogobrojnih prirodnih krajolika, odnosno zbog tradicionalnih sela u kojima se agroturizam sve više razvija. Naime, „*agroturizam je segmentirani turistički oblik, a popularnost i potražnja za ovakvom vrstom su uvjetovali nagli razvoj agroturizma kako bi se zadovoljila potražnja tržišta*“¹⁰. Dakle, agroturizam predstavlja oblik turizma koji je „*ukorijenjen*“ u lokalnoj zajednici, a temelji se na:¹¹

⁸ Jelinčić, D. A. (2007): Agroturizam u europskom kontekstu, *Studia Ethnologica Croatica*, 12 (1), str. 269.

⁹ Jelinčić, D. A. (2007), op. cit., 12 (1), str. 269.

¹⁰ Smart Travel (2018): Agroturizam, povratak prirodi, [Internet], raspoloživo na: <https://smart-travel.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.

¹¹ Bosnić, I. (2011): Agroturizam u globalizacijskim procesima, *Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici*, 2 (3), str. 103.

- tradiciji,
- kulturi, i
- običajima.

Vidljivo je da se razlika između ruralnog turizma i agroturizma nalazi u kriteriju prema kojemu se definira, i to prvenstveno iz razloga jer ruralni turizam podrazumijeva turističku aktivnost na ruralnim područjima, dok se agroturizam temelji na „povezivanju poljoprivrednih i turističkih aktivnosti“¹². Nadalje, kod agroturizma pripadnici lokalne zajednice posjetiteljima nude razne aktivnosti i obilasku u sklopu vlastitih poljoprivrednih projekata, te na taj način posjetiteljima omogućuju sudjelovanje u sljedećim aktivnostima:¹³

- žetva/berba,
- procesiranje hrane određenog lokaliteta,
- boravak na farmama, i
- obrazovanje.

U nastavku teksta završnog rada, na slici 4, grafički su prikazani temelji agroturizma.

Slika 4. Temelji agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: Bosnić, I. (2011): Agroturizam u globalizacijskim procesima, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, 2 (3), str. 103.

Najveću koristi, kao i samu dobrobit, od agroturizma ostvaruje lokalno stanovništvo, a ne hoteli ili turistički radnici.

¹² Bosnić, I. (2011), op. cit., 2 (3), str. 103.

¹³ Jelinčić, D. A. (2007), op. cit., 12 (1), str. 269.

¹³ Jelinčić, D. A. (2007), op. cit., 12 (1), str. 270.

2.1.1. Ponuda i karakteristike agroturizma

Gledajući kroz povijest, može se reći kako su nekada samo imućniji ljudi koji su živjeli u gradovima mogli priuštiti godišnje odmore i putovanja, pa su zbog toga odredišta većine ljudi bila sela. U današnje vrijeme, ponuda agroturizma obuhvaća:¹⁴

- autohtona tradicionalna jela i pića,
- kušanje maslinovog ulja,
- vina iz domaće proizvodnje,
- smještaj,
- uključivanje turista u tradiciju i običaje sredine,
- mogućnost uvida u poljoprivrednu proizvodnju, i
- sudjelovanje u raznim aktivnostima, igrama ili poslovima.

Naime, „svaka aktivnost na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu može se obogatiti na način i do stupnja koji ovisi o samom gospodarstvu, atrakcijskim elementima okoliša, te kreativnosti domaćina i gostiju, jer u takvom okruženju turist plaća uslugu smještaja, ali sve ostale usluge koje proizlaze iz prijateljskog i obiteljskog okruženja“¹⁵. Za razliku od ukupne ponude, osnovne karakteristike agroturizma se odnose na:¹⁶

- nezagađenost,
- odsutnost buke,
- zdravu klimu,
- očuvanu prirodu,
- prirodne ljepote,
- uvjete za rekreaciju i sport,
- slobodno kretanje turista, i
- prometnu povezanost.

Kao temeljne karakteristike agroturizma je također važno navesti i činjenice da vlasnici posjeduju i vlastita poljoprivredna zemljišta, odnosno poljoprivrednu proizvodnju, domaće životinje i stoku, te „*mirna sredina, čist i očuvan okoliš, domaća hrana, komunikacija s domaćinima, tretiranje gosta kao člana obitelji, originalnost ponude, upoznavanje gosta s*

¹⁴ Demonja, D., Ružić, P. (2010): Ruralni turizam u Hrvatskoj, Izdavačka kuća Meridijani, Zagreb., str. 15.

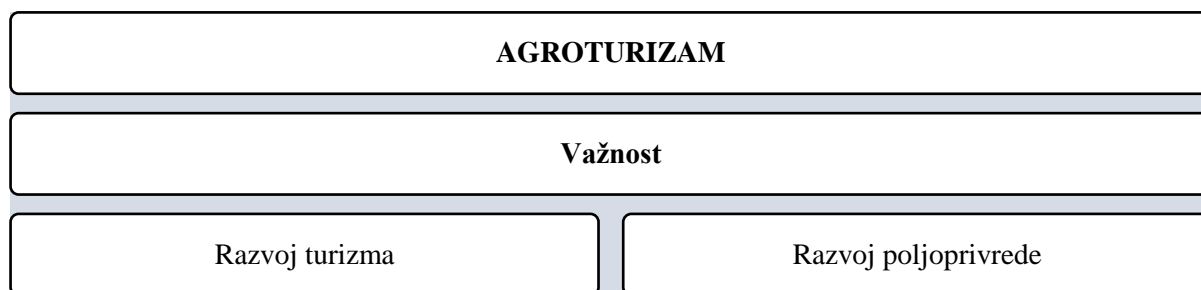
¹⁵ Franić, D., Grgić, Z. (2002): Agroturizam na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu u Hrvatskoj – Pretpostavke i izgledi razvitka – Studija slučaja, Agriculturae Conspectus Scientificus, 67 (3), str. 136.

¹⁶ Franić, D., Grgić, Z. (2002), op. cit. 67 (3), str. 136.

poslovima na selu, prikaz tradicionalnog načina života, drugačije arhitekture, flore i faune¹⁷. U skladu s prethodno navedenim karakteristikama, može se reći kako se agroturizam „smatra ekonomskom alternativom za poljoprivrednike i ostalo stanovništvo u ruralnim prostorima kojima su potrebni dodatni prihodi“¹⁸. Navedene tvrdnje vode i prema razvoju poduzetništva na ruralnim područjima.

2.1.2. Važnost agroturizma i održivi razvoj

U današnje moderno, suvremeno i tehnološki napredno vrijeme, „agroturizam nije samo važan za razvoj turizma, već je jednako važan za razvoj poljoprivrede“¹⁹. U nastavku teksta završnog rada, na slici 5, grafički je prikazana važnost agroturizma.

Slika 5. Važnost agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: Smart Travel (2018): Agroturizam, povratak prirodi, [Internet], raspoloživo na: <https://smart-travel.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.

Gradsko stanovništvo koje je privučeno prekrasnim krajolicima, no umorno od zagađenog zraka i buke, sve više interesa pokazuje za boravak u seoskim sredinama, tj. za boravak u prirodi. Važnost agroturizma ogleda se u:²⁰

- očuvanju naselja i objekata od propadanja,
- povezanosti poljoprivredne proizvodnje i turizma,
- uzgoju biološko – organske hrane,
- razvoju nepoljoprivrednih djelatnosti,
- proizvodnji tradicionalnih proizvoda,
- oživljavanju starih zanata,

¹⁷ Mrvica Mađarac, S., Guzovski, M., Stojanović, S. (2012): Agroturizam u funkciji razvoja poduzetništva u Vukovarsko – srijemskoj županiji – stanje i perspektive, Učenje za poduzetništvo, 2 (2), str. 342.

¹⁸ Mrvica Mađarac, S., Guzovski, M., Stojanović, S. (2012), op. cit., 2 (2), str. 342.

¹⁹ Smart Travel (2018): Agroturizam, povratak prirodi, [Internet], raspoloživo na: <https://smart-travel.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.

²⁰ Mrvica Mađarac, S., Guzovski, M., Stojanović, S. (2012), op. cit., 2 (2), str. 342.

- zapošljavanju novih djelatnika,
- zadržavanju mladih ljudi na selu,
- promociji lokalnih običaja,
- gastronomiji i kulturi određenog područja,
- razvoju gospodarstva, i
- očuvanju lokalnog identiteta.

Primarna sastavnica agroturizma sadrži i komponentu održivog razvoja koji se definira kao „odnos između dinamičnih gospodarskih sustava koje osmišljava čovjek i većih dinamičnih ekoloških sustava koji se sporo mijenjaju i koji moraju biti u ekološkoj ravnoteži“²¹. U nastavku teksta završnog rada, na slici 6, grafički je prikazano pojmovno određenje održivog razvoja.

Slika 6. Pojmovno određenje održivog razvoja

Izvor: Izrada autorice prema: Črnjar, M. (2002): Ekonomika i politika zaštite okoliša, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka., str. 189.

Isto tako, održivi razvoj se može definirati i predstaviti i kao proces promjena u kojemu su „iskorištavanje resursa, smjer ulaganja, orijentacija tehničkog razvoja i institucionalne promjene u međusobnom skladu te omogućavaju ispunjavanje potreba i očekivanja sadašnjih i budućih generacija“²².

Može se reći kako je cilj održivog razvoja trojak, a podrazumijeva gospodarsku „učinkovitost koja se očituje kroz gospodarski rast i razvoj, socijalni napredak kao društvenu održivost koja se postiže ostvarivanjem zadovoljavanja stupnja životnog standarda i odgovornost prema okolišu što podrazumijeva razvoj koji poštuje prihvatni kapacitet okoliša, tj. sposobnost

²¹ Črnjar, M. (2002): Ekonomika i politika zaštite okoliša, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka., str. 189.

²² Črnjar, M. (2002), op. cit., str. 189.

okoliša da podnese onečišćenje i iscrpljivanje prirodnih izvora²³. U skladu s prethodno navedenim teorijskim odrednicama, važno je naglasiti kako ciljevi održivog razvoja u turizmu obuhvaćaju:²⁴

- zadovoljavanje potreba i poboljšanje kakvoće života lokalnog stanovništva,
- očuvanje sociokulturnog identiteta lokalnih zajednica,
- razvoj kvalitete proizvoda,
- poboljšanje kakvoće doživljaja turista, i
- čuvanje resursa.

Održivi agroturizam je baziran na dogovoru sa lokalnom zajednicom, gospodarstvenicima i drugim čimbenicima, te se u skladu s tim nastoji razviti na način da je pošten i prihvatljiv za lokalne zajednice, ekonomski održiv na duže razdoblje i da izbjegava oštećivanje turističkih atrakcija ili fizičkog okoliša.

2.2. Oblici agroturizma

S obzirom na mnogobrojne usluge i objekte, kao i na samu ponudu, u današnje vrijeme se razlikuje nekoliko oblika agroturizama. U nastavku teksta završnog rada, na slici 7, grafički su prikazani oblici agroturizma.

Slika 7. Oblici agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: Demonja, D., Ružić, P. (2010): Ruralni turizam u Hrvatskoj, Izdavačka kuća Meridijani, Zagreb., str. 27.

Kao što je na prethodnoj slici vidljivo, temeljni oblici agroturizma podrazumijevaju podjelu s „obzirom na usluge te s obzirom na objekte“²⁵. Gledajući s aspekta usluga, može se reći kako postoje agroturizmi u koji se pružaju:²⁶

²³ Herceg, N. (2013): Okoliš i održivi razvoj, Synopsis d.o.o., Zagreb., str. 256.

²⁴ Herceg, N. (2013), op. cit., str. 296.

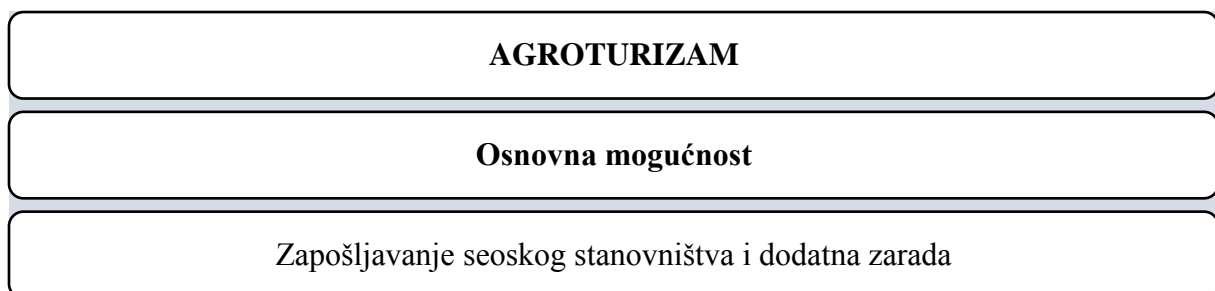
²⁵ Demonja, D., Ružić, P. (2010), op. cit., str. 27.

- samo usluge prehrane,
- samo usluge smještaja, i
- usluge i smještaja i prehrane.

Za razliku od prethodno navedene podjele s obzirom na usluge, podjela s obzirom na objekte podrazumijeva i obuhvaća sljedeće oblike:²⁷

- ruralne kuće tradicionalne arhitekture,
- obiteljske ruralne hotele,
- ruralne sobe i apartmane tradicionalne arhitekture,
- ruralne sobe i apartmane nove arhitekture, i
- poljoprivredna gospodarstva s eko ponudom.

Zahvaljujući cjelokupnom razvoju agroturizma, može se reći kako se također pruža i dodatno zapošljavanje „seoskog stanovništva kao i mogućnost ostvarenja dodatne zarade“²⁸. U nastavku teksta završnog rada, na slici 8, grafički je prikazana osnovna mogućnost agroturizma.

Slika 8. Osnovna mogućnost agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: Academia (2018): Ruralni turizam, [Internet], <http://www.academia.edu/>, posjećeno: 08.08.2018.

Nadalje, s obzirom na činjenicu kako se u agroturizmu nude vlastiti proizvodi, prema tome se utječe i na „oživljavanje poljoprivredne proizvodnje, naročito zdrave hrane“²⁹. U konačnici, poticanjem agroturizma, kao i ostalih obiteljskih gospodarstava, značajno se pridonosi gospodarskom razvoju.

²⁶ Demonja, D., Ružić, P. (2010), op. cit., str. 27.

²⁷ Demonja, D., Ružić, P. (2010), op. cit., str. 27 – 28.

²⁸ Academia (2018): Ruralni turizam, [Internet], <http://www.academia.edu/>, posjećeno: 08.08.2018.

²⁹ Ibidem.

2.3. Osnovna usporedba gradskog turizma i agroturizma

Kod agroturizma, „*turisti promatraju ili sudjeluju u tradicionalnim poljoprivrednim radnjama, bez negativnih učinaka na ekosustav ili na produktivnost seoskog domaćinstva*“³⁰.

U današnje vrijeme, agroturizam nailazi na veliku podršku malih zajednica, i to iz razloga jer seljaci shvaćaju koju dobrobit održivog razvoja agroturizam donosi. U nastavku teksta završnog rada, u tablici 1, prikazana je usporedba gradskog turizma i agroturizma.

Tablica 1. Usporedba gradskog turizma i agroturizma

USPOREDBA GRADSKOG TURIZMA I AGROTURIZMA	
GRADSKI TURIZAM	AGROTURIZAM
Naselje s više od 10 000 stanovnika	Naselje s manje od 10 000 stanovnika
Urbanizirani okoliš	Prirodni okoliš
Intenzivna infrastruktura	Slaba infrastruktura
Veliki objekti	Mali objekti
Nepersonalizirani odnosi s gostima	Personalizirani odnosi s gostima
Profesionalni menadžment	Amaterski menadžment
Daljnji rast i razvoja	Ograničenja rasta

Izvor: Izrada autorice prema: Jelinčić, D. A. (2007): Agroturizam u europskom kontekstu, *Studia Ethnologica Croatica*, 12 (1), str. 273.

Prema „*Svjetskoj turističkoj organizaciji*“, agroturizam se bazira na prirodnim resursima koji podrazumijevaju „*planine, rijeke, jezera, šume, dok ruralno naslijeđe uključuje tradicijsku arhitekturu, industrijsko naslijeđe, povijest, dvorce, crkve i sela*“³¹. S druge strane, može se reći kako se ruralni život odnosi na:³²

- obrtništvo,
- lokalne događaje,
- gastronomiju,
- tradicijsku glazbu, i
- ruralne aktivnosti (jahanje, biciklizam, pecanje, šetnje i sl.).

³⁰ Baćac, R. (2011): Priručnik za bavljenje seoskim turizmom, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Zagreb., str. 17.

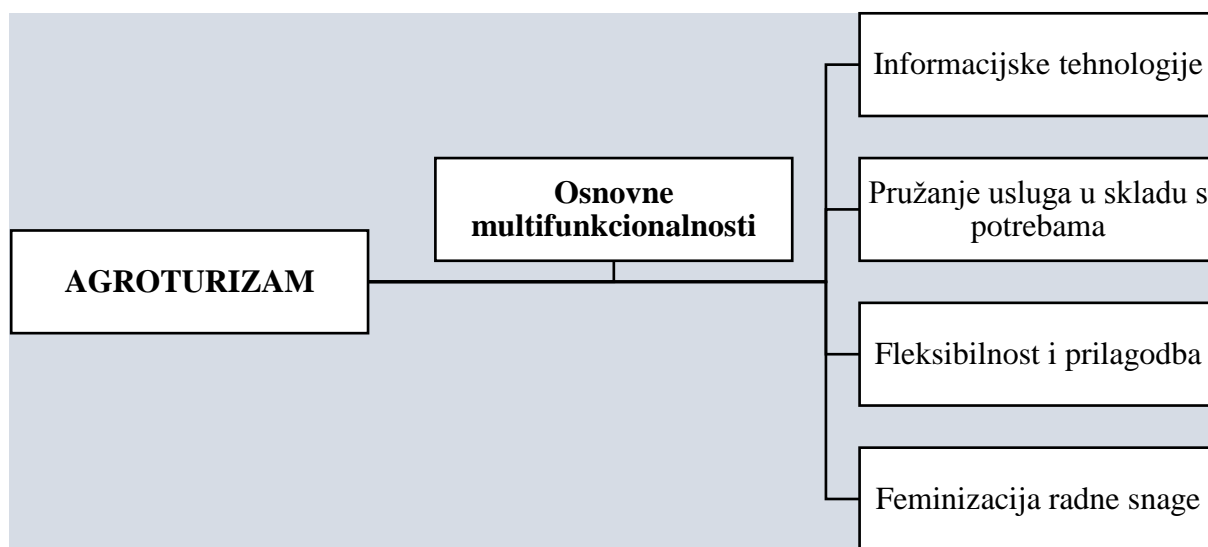
³¹ Jelinčić, D. A. (2007), op. cit., 12 (1), str. 273.

³² Jelinčić, D. A. (2007), op. cit., 12 (1), str. 273.

Naime, potrebno je naglasiti kako je agroturizam moderni, ali isto tako i tradicionalni oblik „ukorijenjen“ u lokalnoj zajednici, tj. temeljen na njenim geografskim obilježjima, tradiciji i kulturi.

2.4. Multifunktionalnost agroturizma

Agroturizam u današnje vrijeme postaje sve prepoznatljiviji i cjenjeniji oblik turističke ponude. Naime, „*dobro organiziran smještaj i domaći gastronomski specijaliteta izvrstan su temelj kvalitetnog odmora*“³³. U posljednje vrijeme, sve više ruralnim domaćinstava, kako u Republici Hrvatskoj pa tako i u svijetu, „*prepoznaje potrebu umornog čovjeka da se opusti u nekom takvom prirodnom okruženju, zaviri u ostatke običaja prošlosti i pokuša u sebi otkriti korijene zemljoradnika i stočara, ili, sasvim jednostavno, uživati u neiskvarenim darovima prirode*“³⁴. U nastavku teksta završnog rada, na slici 9, grafički su prikazane osnovne multifunktionalnosti agroturizma.

Slika 9. Osnovne multifunktionalnosti agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016): Agroturizam u Republici Hrvatskoj i nekim državama Europske unije, Agronomski glasnik: Glasilo Hrvatskog agronomskog društva, 77 (1 – 2), str. 64 – 65.

Kao što je na prethodnoj slici prikazano, „*multifunktionalnost agroturizma te postfordizam, pojava kasnog 20 – og stoljeća koju karakterizira uporaba novih informacijskih tehnologija,*

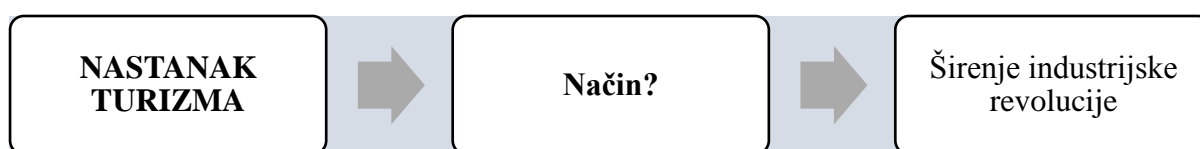
³³ Dalmatia (2018): Agroturizam, [Internet], raspoloživo na: <https://www.dalmatia.hr/>, posjećeno: 12.08.2018.

³⁴ Ibidem.

nastojanja da se usluge i njihovo pružanje usklade s potrebama pojedinca, fleksibilnost, odnosno prilagodba proizvođača novim uvjetima te feminizacija radne snage³⁵, trendovi su koji su vidljivi u agroturizmu današnjice.

3. RAZVIJENOST AGROTURIZMA U SVIJETU

Gledajući kroz povijest, „turizam je kao organizirana gospodarska aktivnost nastao širenjem industrijske revolucije, iako su i ranije postojale aktivnosti koje se mogu smatrati turističkima³⁶. U nastavku teksta završnog rada, na slici 10, grafički je prikazan način nastanka turizma kao gospodarske aktivnosti.

Slika 10. Način nastanka turizma kao gospodarske aktivnosti

Izvor: Izrada autorice prema: Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2018): Turizam, [Internet], raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.

Nadalje, „razvojem gradova, pojavom željeznice, parobroda i makadamskih cesta, kao i brojnih proizvoda industrijske revolucije, omogućeno je višestruko povećanje turističkih potencijala³⁷, dok se razvoj modernog turizma dijeli na sljedeće faze:³⁸

- početna (1850. – 1914.),
- razvojna (1914. – 1945.), i
- visoka (od 1945.).

Prema tome, može se reći kako u posljednjih šest desetljeća turizam bilježi snažan i kontinuirani razvoj i diversifikaciju, te je u današnje vrijeme postao jedan od najvećih i najbrže rastućih ekonomskih sustava u svijetu.

³⁵ Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016): Agroturizam u Republici Hrvatskoj i nekim državama Europske unije, Agronomski glasnik: Glasilo Hrvatskog agronomskog društva, 77 (1 – 2), str. 64 – 65.

³⁶ Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2018): Turizam, [Internet], raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.

³⁷ Ibidem.

³⁸ Ibidem.

3.1. Opće značajke agroturizma u svijetu

Agroturizam je u svijetu bio poznat već i početkom 11. i 12. stoljeća, no svoj vrhunac je dosegao tek u 18. stoljeću. Agroturizam je jedan od najbrže rastućih sektora u eko turizmu, te se može reći kako ne postoji ništa novo, odnosno ništa što ne „uključuje boravak na farmi ili drugu poljoprivredno orijentiranu imovinu“³⁹. Naime, turisti već desetljećima borave na talijanskim vinogradima i na planinama „Rocky Mountain“, a ideja za opuštanje u „prekrasnom okruženju (poput toskanske seoske kuće) ili doživljaja pustolovnog starog zapadnog života, još je uvijek dio privlačnosti agroturizma“⁴⁰. U nastavku teksta završnog rada, na slici 11, grafički je prikazano imanje u Taiwanu (lijevo) te farmerska kuća na području Mallorce (desno).

Slika 11. Imanje u Taiwanu (lijevo) i farmersku kuća na području Mallorce (desno)

Izvor: MNN (2018): Cultivate your knowledge, [Internet], raspoloživo na: <https://www.mnn.com/>, posjećeno: 12.08.2018.

Međutim, cilj agroturizma je pružiti jedinstveni odmor i poticati „dublje“ razumijevanje procesa uzgoja kroz obrazovanje i iskustvo. Sukladno navedenim slikama, može se reći kako Taiwan ima „brojne farme za odmor koje nude obilasku poljoprivrednih polja i objekata“⁴¹. Mnoga manja gospodarstva na području promatrane zemlje nude smještaj u kući, a hrana koja

³⁹ MNN (2018): Cultivate your knowledge, [Internet], raspoloživo na: <https://www.mnn.com/>, posjećeno: 12.08.2018.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ MNN (2018): Taiwan, [Internet], raspoloživo na: <https://www.mnn.com/>, posjećeno: 12.08.2018.

se poslužuje i prodaje, uzgaja se na lokalnoj razini, i to iz razloga kako bi se stvorila održiva poljoprivreda te kako bi se smanjile emisije ugljika tijekom putovanja.

U odnosu na Taiwan, Mallorca se sve više fokusira na „*pružanje izolacije i tišine turistima, kao i na pružanje praktičnih iskustava u poljoprivredi*“⁴². S milijunima posjetitelja koji dolaze, izolacija u farmerskim kućama predstavlja dobru stvar za putnike koji traže samoću. Naime, kuće su uglavnom „*smještene u brdima u unutrašnjosti, a kreću se od rustikalnih stoljetnih kuća do luksuznih noćenja s lječilištima i bazenima*“⁴³. Neki od najboljih agroturizama u Mallorci gostima nude svježiu i lokalnu hranu spravljenu od domaćih sastojaka.

3.1.1. Osvrt na agroturizam i masovni turizam

U današnje suvremeno vrijeme, turizam može imati razne oblike, a gledajući na svjetskoj razini, među osnovnim obilježjima koja razlikuju agroturizam od masovnog turizma nalaze se sljedeće odrednice:⁴⁴

- mjesto odmora (farme, upoznavanje s ritmom života lokalnog stanovništva, kontakt s domaćim životinjama, svježa hrana, šareni krajolici, zvukovi i mirisi),
- ljudi (izravan kontakt s obiteljima, mogućnost upoznavanja običaja i gostoljubivost),
- ruralni život (obavljanje svakodnevnih zadataka i poslova, upoznavanje kulture i običaja određenog mjesta, tradicija te povijest mjesta, zemlje i regije), i
- prostor (kontakt s prirodom, sloboda kretanja, tišina i mogućnost rekreacije).

Agroturizam u svijetu uglavnom uključuje „*rekreativne aktivnosti povezane s prirodom, kao što su planinarenje, zdravstveni turizam, razgledavanje te kulturni i etnički turizam*“⁴⁵. Također, „*agroturizam se smatra i industrijom rasta u mnogim dijelovima svijeta, uključujući primjerice Indiju, Australiju, Kanadu, Sjedinjene Američke Države i Filipine*“⁴⁶.

⁴² MNN (2018): Mallorca, [Internet], raspoloživo na: <https://www.mnn.com/>, posjećeno: 12.08.2018.

⁴³ Ibidem.

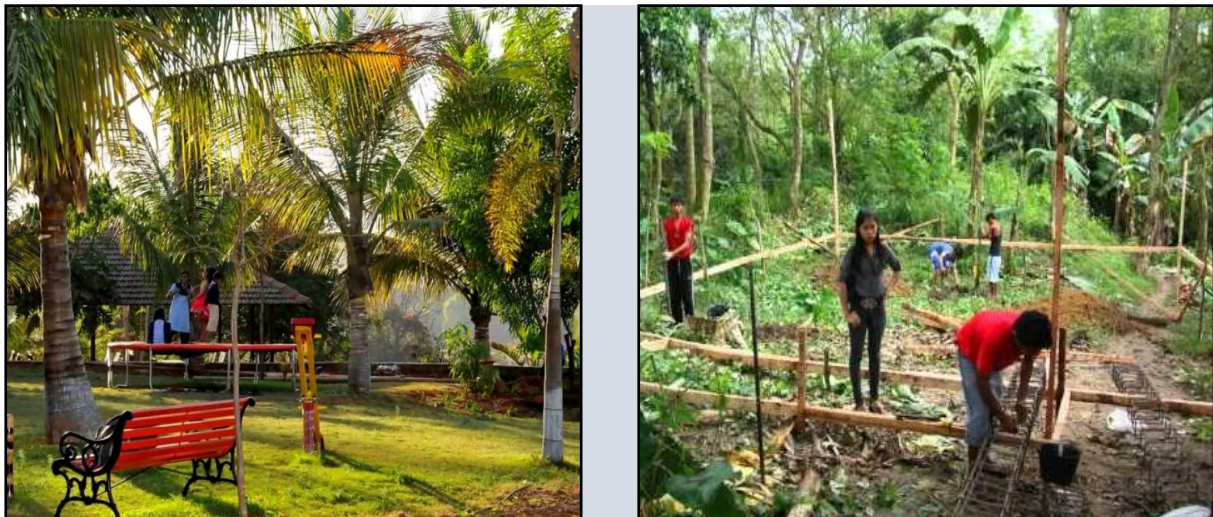
⁴⁴ EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ LinkedIn (2018): Agri tourism – Future of Indian Tourism: Sustainable Agri Business Opportunity to the Indian Farmers, [Internet], raspoloživo na: <https://www.linkedin.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

Gledajući s aspekta turista, „agroturizam označava sve aktivnosti ljudi koje se odnose na poljoprivrednu proizvodnju ili odmor u poljoprivrednom okruženju“⁴⁷, dok se masovni turizam bazira na konceptu koji obuhvaća „sunce i more“.

Današnje značenje pojma poljoprivreda mijenja se ovisno o pojedinoj geografskoj svjetskoj regiji, a također se mijenjaju i međusobni odnosi poljoprivrede i agroturizma. Sukladno tome, kao temeljna razlika se može navesti posljedica uloge seoske zajednice i poljoprivrede u određenoj zemlji ili regiji. Primjerice, u širem smislu riječi, agroturizam uključuje i brojne usluge tvrtki koje se bave proizvodnjom hrane, što naglašava činjenicu kako je navedeni aspekt agroturizma od iznimne važnosti za cjelokupnu promociju ruralne proizvodnje u zemljama visoko razvijenih prehrambenih proizvoda. U nastavku teksta završnog rada, na slici 12, grafički je prikazano imanje na području Filipina.

Slika 12. Imanje na području Filipina

Izvor: MNN (2018): Spire Research (2018): The rise of agri – tourism in the Philippines, [Internet], raspoloživo na: <https://www.spireresearch.com/>, posjećeno: 09.09.2018.

Primjerice, Filipini se mogu navesti kao dobar primjer svjetskog agroturizma, i to iz razloga jer predstavljaju „rastuću turističku točku te su nedavno svrstani u najboljih osam agroturističkih destinacija na svijetu“⁴⁸. Naime, kao tropska zemlja s obiljem prirodnih bogatstava, biološke raznolikosti i snažne kulturne baštine, Filipini su dobro pozicionirani za

⁴⁷ EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

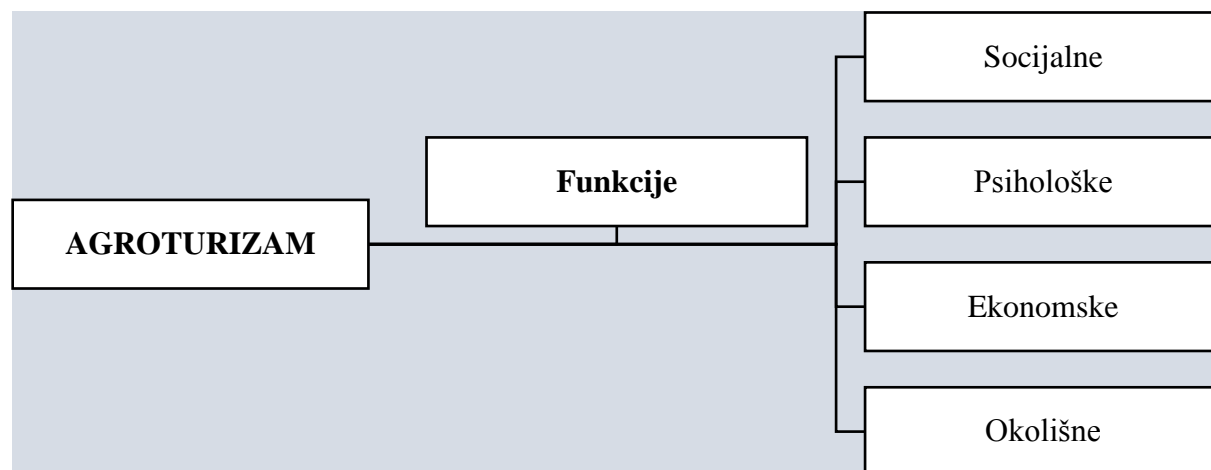
⁴⁸ Spire Research (2018): The rise of agri – tourism in the Philippines, [Internet], raspoloživo na: <https://www.spireresearch.com/>, posjećeno: 09.09.2018.

agroturizam. Danas, „Filipini posjeduju ukupno 32 agroturistička mjesta, uključujući 27 zaštićenih područja, a također organiziraju i razne događaje, uključujući dane poljoprivrednika i poljoprivredne sajmove“⁴⁹. S obzirom na činjenicu kako se poljoprivreda smatra osnovnim i integralnim aspektom filipinske kulture, Filipini iz dana u dan ostvaruju sve veću i značajniju popularnost, a agroturizam postaje profitabilan i održiv sektor unutar filipinske turističke industrije.

Također, može se reći kako su Filipini zemlja u razvoju s idealnim uvjetima koji je definiraju kao jednu od najboljih destinacija za razvoj agroturizma. U konačnici, može se reći kako se agroturizam na području Filipina smatra tzv. „zvijezdom“ koja će pridonijeti dugoročnom gospodarskom razvoju.

3.1.2. Funkcije agroturizma u svijetu

Agroturizam je vrlo važan za brojne današnje zajednice, kako gradskih tako i ruralnih područja. Prema tome, agroturizam može imati i nekoliko povezanih funkcija, a odnose se na „socijalne, psihološke, ekonomske i okolišne“⁵⁰ skupine. U nastavku teksta završnog rada, na slici 13, grafički su prikazane funkcije agroturizma

Slika 13. Funkcije agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

Prema tome, može se reći kako su socijalne i psihološke funkcije povezane s „*povećanim poštovanjem zajednice, promicanjem kulture i mogućnostima uvođenja tradicionalnog načina života*“⁵¹. Ekonomske funkcije bave se poticanjem razvoja poljoprivrednih i hortikulturnih područja, stvarajući dodatne izvore prihoda za farme i lokalne samouprave. I u konačnici, funkcije zaštite okoliša odnose se na zaštitu prirodnog okoliša i brigu o cjelokupnom području.

Potrebno je naglasiti kako uspjeh poljoprivredne aktivnosti prvenstveno ovisi o kvaliteti usluge, jer turisti obično očekuju određene uvjete. Stoga, „*kvaliteta usluge u agroturizmu mora ispunjavati utvrđenu cijenu svih zakonskih uvjeta kupaca, te istodobno mora poštovati i pravila sigurnosti i higijene, te sklad ljudskog i prirodnog okoliša*“⁵². Ključni i osnovni instrument ocjenjivanja kvalitete obuhvaća kategorizaciju i standardizaciju poljoprivrednih objekata u sklopu agroturizma.

3.1.3. Čimbenici privlačnosti

Osnovni čimbenici privlačnosti svjetskog agroturizma podrazumijevaju „*gostoljubivost, ishranu i smještaj*“⁵³. U skladu s navedenim faktorima, može se reći kako „*mnogi čimbenici utječu na razvoj agroturizma, a pored atraktivnosti okoliša, sredstava za stalnu proizvodnju, potrebno je imenovati i društvenu imovinu, odnosno ljude, njihove osobnosti, predispozicije za vođenje vlastite poljoprivredne aktivnosti i gostoljubivost*“⁵⁴. Osoba, odnosno obitelj koja vodi vlastitu poljoprivrednu aktivnost mora uzeti u obzir sve navedene aspekte i kao posljedicu stvoriti stil života koji će omogućiti ispunjavanje potreba trenutnih i potencijalnih turista. Uvjeti za razvoj agroturizma utječu na stvaranju pozitivnog odnosa građana određenog mjesta prema turistima, a ključni element za uspjeh su „*lijepa usluga i ljubaznost domaćina uz odgovarajuće standarde poljoprivredne opreme*“⁵⁵.

S druge strane, odnosno što se tiče prehrane, potrebno je naglasiti kako „*agroturizam širi zdrav stil života u prirodnom okruženju*“⁵⁶, a ekološka poljoprivreda je u skladu s potrebama

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ibidem.

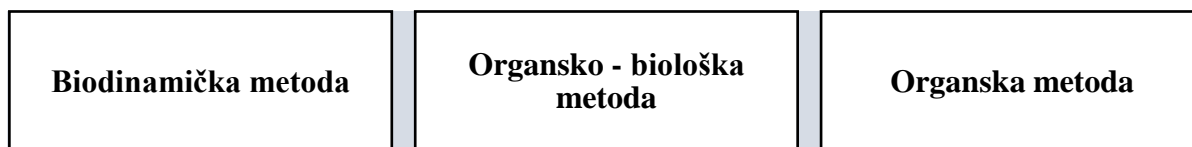
⁵³ Ibidem.

⁵⁴ LinkedIn (2018): Agri tourism – Future of Indian Tourism: Sustainable Agri Business Opportunity to the Indian Farmers, [Internet], raspoloživo na: <https://www.linkedin.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

⁵⁵ EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

⁵⁶ Ibidem.

tla, biljaka i životinja. U nastavku teksta završnog rada, na slici 14, grafički su prikazane metode ishrane.

Slika 14. Metode ishrane

Izvor: Izrada autorice prema: EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

Naime, u skladu s prethodnim grafičkim prikazom, može se reći kako „*biodinamička metoda podrazumijeva ovisnost između čovjeka, zemlje i prostora*“⁵⁷. Organsko – biološkom metodom postiže se visoka stopa proizvodnje, i to koristeći pravilnu rotaciju usjeva i optimalno iskorištavanje organskih gnojiva, dok u konačnici organska metoda „*isključuje iskorištavanje umjetnih gnojiva, pesticida, sintetičkih pomagala i regulatora rasta*“⁵⁸.

Ekološka hrana ima najvišu kvalitetu, i to zbog činjenice jer je „*stvorena*“ u zdravom okruženju, tj. može se reći kako ekološki uvjeti uvelike pridonose činjenici da su osnovni elementi zdrave hrane, poput proteina, ugljikohidrata, masti i vitamina, u gotovo idealnim omjerima. U današnje vrijeme, domaćini uglavnom nude domaću kuhinju s proizvodima iz svoje farme, a turisti u većini situacija mogu pratiti postupke pripreme proizvoda koji su tipični za određenu regiju.

I na kraju, poljoprivrednici koji iznajmljuju smještaj moraju biti vrlo dobro pripremljeni, a farma mora omogućiti, tj. pružiti sve uvjete za provođenje odmora s obitelji ili prijateljima.

3.2. Ciljevi agroturizma u svijetu

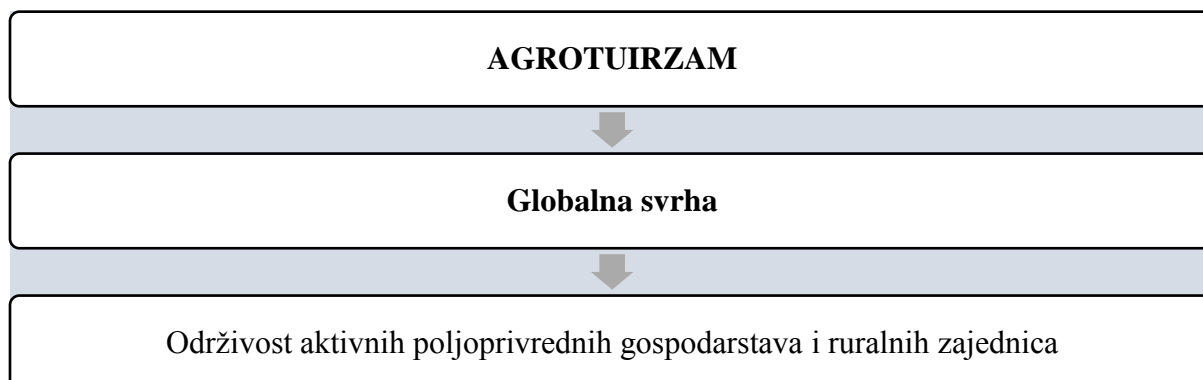
Globalno, „*agroturizam nudi poljoprivrednicima mogućnost diversifikacije i stvaranja dodatnih prihoda kroz turističke aktivnosti na farmi kako bi se pomoglo nadopunjavanju niskog poljoprivrednog dohotka*“⁵⁹. Prethodno navedene činjenicu pomažu osigurati

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Agritourism (2018): 1st World Congress on Agritourism, [Internet], raspoloživo na: <http://agritourism.eurac.edu/>, posjećeno: 12.08.2018.

„održivost aktivnih poljoprivrednih gospodarstava i ruralnih zajednica“⁶⁰. U nastavku teksta završnog rada, na slici 15, grafički je prikazana globalna svrha agroturizma.

Slika 15. Globalna svrha agroturizma

Izvor: Izrada autorice prema: Agritoursim (2018): 1st World Congress on Agritoursim, [Internet], raspoloživo na: <http://agritourism.eurac.edu/>, posjećeno: 12.08.2018.

Općenitije razumijevanje agroturizma navodi na činjenicu da agroturističke aktivnosti podupiru i promoviraju poljoprivredne resurse, tradiciju i kulturu, a sljedeći navedeni način razmišljanja, može se reći kako je agroturizam zapravo uspješan primjer održivog turizma koji je tijekom godina postao jako važan. Nadalje, gledajući sa svjetskog aspekta, agroturizam se provodi na tzv. „funktionalnoj radnoj farmi“, odnosno na području gdje „poljoprivredne djelatnosti prevladavaju nad turističkim i održavaju se u pretežito nepromijenjenom poljoprivrednom okolišu“⁶¹. Agroturizam karakterizira ljudska interakcija, što podrazumijeva izravni kontakt između domaćinstva i njegovih članova te gosta.

Međutim, u „svijetu još uvijek nedostaju propisi i definicije onoga što zapravo agroturizam, tj. njegovo autentično značenje, i kako se razlikuje od drugih brojnih oblika seoskog turizma“⁶². Nepotpuna slika, ili opće nerazumijevanje, onoga što se smatra agroturizmom znatno otežava osiguranje ciljanog promicanja, kao i provođenje strateškog marketinga te istraživanja.

Brojni znanstvenici, praktičari, udruge, tvrtke i ostali dionici uključeni u područje agroturizma, u današnje vrijeme raspravljaju o „izazovima, mogućnostima i ograničenjima

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ Ibidem.

⁶² Ibidem.

agroturizma s ciljem da se iskoristi i zaštiti⁶³. Ciljevi agroturizma, gledajući sa svjetskog aspekta, obuhvaćaju sljedeće stavke:⁶⁴

- održavati kongrese o agroturizmu,
- razvijati platforme za prezentacije i rasprave,
- uskladiti smjernice s europskim i međunarodnim definicijama, i
- izdavati znanstvene časopise.

Svugdje u svijetu, „agroturizam obuhvaća široku paletu aktivnosti, uključujući i kupnju proizvoda izravno s farme, kretanje kukuruznim labirintom, berbu voća, hranjenje životinja⁶⁵ ili boravak i noćenje s doručkom na farmi.

3.3. Agroturizam u Europi

Agroturizam se na području Europe „počeo razvijati pred kraj 20. stoljeća, te je u skladu s tim imao utjecaja i na prodaju poljoprivrednih proizvoda, njihovu promociju, ali i promociju specifičnog seoskog stila života, regije, pa i države⁶⁶. Unatoč činjenici što u svakoj državi pojam agroturizam predstavlja različitu uslugu, postoje i određene zajedničke karakteristike:⁶⁷

- ruralna sredina,
- nezagađena priroda,
- smještaj na obiteljskim gospodarstvima,
- upoznavanje sa lokalnim običajima, i
- upoznavanje s poljoprivrednom proizvodnjom,
- smještaj u tradicijskim domaćinstvima, i
- uživanje u domaćoj i lokalnoj gastronomiji.

Ukupnom razvoju „agroturizma u ruralnim područjima pogoduju i nove mjere razvojne politike Europske unije, koja razvoj agroturizma vidi kao sredstvo razvoja ruralnih područja⁶⁸. Što se tiče područja „Europske unije, može se naglasiti kako postoji jako veliki

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ Tourism World Inter (2015): Introduction ao Agro – Tourism, [Internet], raspoloživo na: <http://www.tourismworldinter-national.com/>, posjećeno: 16.08.2018.

⁶⁶ Franić, R., Cunj, L. (2007): Društveno – gospodarski preduvjeti razvitka agroturizma u Zagrebačkoj županiji, Agronomski glasnik, 5 (1), str. 382.

⁶⁷ Baćac, R. (2011), op. cit., str. 20.

⁶⁸ Pamuković, A., Dorbić, B., Radeljak, M. (2016): Iskustvo i praksa razvoja agroturizma u Europi te njegov utjecaj na Hrvatsku, Agronomski glasnik: Glasilo Hrvatskog agronomskog društva, 78 (1), str. 51.

*interes za daljnji razvoj agroturizma, kao i za razvoj samih mogućnosti pridonosenja razvoju brojnih ruralnih područja*⁶⁹.

Nekoliko zemalja članica Europske unije je iz agroturizma napravilo tzv. „*stil života*“ putem kojega stanovnici ostvaruju dodatne prihode. Zemlje Europske unije koje nude specifičan oblik agroturizma su:

- Austrija,
- Italija,
- Španjolska,
- Njemačka,
- Danska,
- Švicarska,
- Nizozemska, i
- Belgija.

S druge strane, „*zemlje koje u svojoj ponudi objedinjuju ruralni turizam i agroturizam su Francuska, Irska i Portugal*“⁷⁰. Nadalje, za mnoge zemlje Europske unije, agroturizam također predstavlja i „*uspješan alat u revitalizaciji ruralnih krajeva ciljajući na održivu budućnost kroz zadržavanje ljudi u tim krajevima i njihovu zaposlenost*“⁷¹. Naime, agroturizam predstavlja „*predmet društvene, poljoprivredne i ekonomske politike zemalja Europske unije, poznat i kroz višenamjenski gospodarski razvoj poljoprivrednih gospodarstava i višenamjenski razvoj ruralnih područja*“⁷².

Agroturizam sadrži poprilično široko znanje iz područja gospodarstva, organizacije, marketinga i upravljanja. Glavni problem zemalja u Europskoj uniji se odnosi na nizak dohodak ruralne zajednice i prihoda od poljoprivrede. S druge strane, jedan od glavnih ciljeva Europske unije napisan u Rimskom ugovoru jest: „*pružanje dobrog standarda života za seoske zajednice povećanjem dohotka osoba koje rade u poljoprivredi*“⁷³.

⁶⁹ European Commission (2018): Agritourism Monitor Farm Development, [Internet], raspoloživo na: <https://ec.europa.eu/>, posjećeno: 09.09.2018.

⁷⁰ Pamuković, A., Dorbić, B., Radeljak, M. (2016), op. cit., 78 (1), str. 52.

⁷¹ Pamuković, A., Dorbić, B., Radeljak, M. (2016), op. cit., 78 (1), str. 52.

⁷² EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.

⁷³ Ibidem.

3.3.1. Austrija

Agroturizam na području Austrije je nastao „kao odgovor austrijske vlade na negativni trend napuštanja sela i sve veći broj poljoprivrednih gospodarstava koja su prestali s radom“⁷⁴. Sukladno navedenoj situaciji, uvedene su brojne olakšice i državni poticaji kako bi se u konačnici sačuvala poljoprivreda na području Austrije, i to na način da poljoprivrednicima putem ruralnog turizma omogući dodatnu zaradu. Gledajući kroz povijest, važno je za naglasiti kako je još 1960. godine u Austriji započela adaptacija seoskih starih kuća koje su poljoprivrednici prenamijenili kako bi svojim gostima mogli pružati usluge smještaja.

U današnje vrijeme, Austrija svojim gostima, „većinom Nijemcima, nudi 17 000 turističkih kreveta na 15 500 turističkih seoskih obiteljskih gospodarstava koja imaju dvije sezone – ljetnu kojoj je prosječna popunjenost 64 dana i zimsku s 44 dana prosječne popunjenosti“⁷⁵. U nastavku teksta završnog rada, na slici 16, grafički je prikazan agroturizam u Austriji

Slika 16. Prikaz agroturizma na području Austrije

Izvor: Austria (2018): Farmstay Holidays, [Internet], raspoloživo na: <https://www.austria.info/>, posjećeno: 19.08.2018.

⁷⁴ Hellenic Agrotourism Federation (2018): 5th European Congress on Rural Tourism – „European Rural Tourism 2020“, [Internet], raspoloživo na: <http://agro Xenia.net/>, posjećeno: 19.08.2018.

⁷⁵ Ibidem.

S obzirom na činjenicu kako obavezna standardizacija i klasifikacija gospodarstva nije zakonski propisana, kriteriji kojima se ocjenjuje kvaliteta farme na području Europe podijeljena je na sljedeći način:⁷⁶

- kvaliteta farme/gospodarstva (položaj gospodarstva, proizvodnja na gospodarstvu, posjedovanje vrta i način zbrinjavanja otpada),
- kvaliteta opremanja unutarnjih prostora namijenjenih gostima (sobe, sanitarni čvorovi i kupaonice, dnevni boravak, prostor za služenje hrane i sl.),
- kvaliteta dodatnih usluga (usluživanje hrane u sobama, doživljaj farme, rekreacijske aktivnosti i sl.).

U konačnici, može se reći kako se svi prethodno navedeni kriteriji boduju, a konačan broj bodova utječe na kategoriju koju objekt dobiva.

3.3.2. Italija

Organizirani razvoj agroturizma na području Italije „započinje 70 – tih godina dvadesetog stoljeća, a Italija je jedina zemlja u Europskoj uniji koja ima poseban zakon za agroturizam, dok ostatak zemalja navedeni oblik turizma uključuje u opće odredbe“⁷⁷. Za agroturizam se može reći kako je to najbrže rastući oblik turizma u Italiji, a najviše se razvio u središnjoj Italiji, odnosno u regijama Toskana i Umbrija. U nastavku teksta završnog rada, na slici 17, grafički je prikazan agroturizam u Italiji.

⁷⁶ Austria (2018): Farmstay Holidays, [Internet], raspoloživo na: <https://www.austria.info/>, posjećeno: 19.08.2018.

⁷⁷ Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016): Agroturizam u Republici Hrvatskoj i nekim državama Europske unije, Agronomski glasnik: Glasilo Hrvatskog agronomskog društva, 77 (1 – 2), str. 67.

Slika 17. Prikaz agroturizma na području Italije

Izvor: Cottages for Holidays (2018): Agro tourism in Italy, [Internet], raspoloživo na: <https://www.cottages-for-holidays.com/>, 09.09.2018.

U današnje vrijeme, talijanska kuhinja, kao i njezini prekrasni pejzaži, predstavljaju „*dva ključna čimbenika koja su omogućila da agroturizam u Italiji postigne veliki uspjeh*“⁷⁸. U posljednjih nekoliko godina, agroturizam u Italiji nije se mnogo promijenio u smislu turističkih prioriteta, no još uvijek se temeljni naglasak stavlja na maslinike, vina, tjesteninu i mozzarellu. Talijanska gastronomija i slikovita priroda omogućuju veliki rast agroturizma, kao i razvoj mnogih gospodarstava na području Italije.

Toskana je vodeća regija u Italiji, a ujedno i prva talijanska regija koja je prepoznala važnost integriranog ruralnog razvoja. Toskana kao turistička „*destinacija već dugi niz godina bilježi porast broja turista, te je, uz Provansu, jedna od najomiljenijih agroturističkih destinacija u svijetu*“⁷⁹. Za navedeni status zaslužno je bogato kulturno naslijeđe, dok čimbenici uspjeha agroturizma Italije obuhvaćaju „*privlačne i očuvane krajobrase, dobru prometnu dostupnost farmama i objektima na selu koje više ne koriste poljoprivrednici, a mogu se iskoristiti za smještaj turista, veliki broj prehrambenih proizvoda te tradicionalnih jela, kao i ponudu koja uključuje mogućnost boravka na moru, različite tematske putove, posjete kulturnoj baštini, arheološkim nalazištima i umjetničkim događanjima*“⁸⁰. Također, mnogi turisti preferiraju iznajmljivanje vila u ruralnim područjima koje u ponudi imaju upoznavanje posjetitelja s procesom proizvodnje vina.

3.3.3. Francuska

Što se tiče jugozapada Francuske, može se reći kako su posebno privlačna područja oko doline rijeke Dordogne, te je zbog toga „*jugozapad Francuska nesumnjivo jedna od najboljih regija za agroturizam, a u današnje vrijeme privlači i sve više pozornosti*“⁸¹. Naime, na jugozapadu Francuske se također nalazi i prekrasna obala, i to od Charentesa pa sve južne do Pireneja i granice sa Španjolskom. Na jugozapadnom dijelu nalaze se također i dva najljepša

⁷⁸ Cottages for Holidays (2018): Agro tourism in Italy, [Internet], raspoloživo na: <https://www.cottages-for-holidays.com/>, 09.09.2018.

⁷⁹ Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016), op. cit., 77 (1 – 2), str. 67.

⁸⁰ Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016), op. cit., 77 (1 – 2), str. 67 – 68.

⁸¹ FarmStayPlanet (2018): Farm Stay France, [Internet], raspoloživo na: <https://www.farmstayplanet.com/>, posjećeno: 09.09.2018.

grada u zemlji, a to su Bordeaux i Toulouse. U nastavku teksta završnog rada, na slici 18, grafički je prikazan agroturizam u Francuskoj.

Slika 18. Prikaz agroturizma na području Francuske

Izvor: FarmStayPlanet (2018): Farm Stay France, [Internet], raspoloživo na: <https://www.farmstayplanet.com/>, posjećeno: 09.09.2018.

Nadalje, na krajnjem sjeveru zemlje nalaze se ruralne regije Charente i Deux Sevres koje su poznate po svojim brojnim kanalima. Mnoga sela na području Francuske imaju znatnu, punu ili djelomičnu britansku populaciju, privučenu dobrom hranom i vinom te ugodnim vremenom. Oko središnjeg grada Perigueuxa nalazi se „*bogato poljoprivredno zemljište koje sadrži dosta kvalitetnih farmerskih boravaka s velikom ponudom regionalne hrane i vina*“. Na sjeveru zemlje nalaze se povijesni gradovi, šume i vapnenački klanci, dok se na jugu diže Pirinejsko gorje s prekrasnim planinskim krajolicima i sezonskim zimskim sportskim centrima.

3.3.4. Španjolska

Agroturizam na području Španjolske predstavlja „*prekrasno iskustvo koje će ljudima pomoći da upoznaju lokalnu kulturu i omoguće djeci zabavu*“⁸². U nastavku teksta završnog rada, na slici 19, grafički je prikazan agroturizam u Španjolskoj.

⁸² FarmStayPlanet (2018): Farm Stay Spain, [Internet], raspoloživo na: <https://www.farmstayplanet.com/>, posjećeno: 09.09.2018.

Slika 19. Prikaz agroturizma na području Španjolske

Izvor: Cottages for Holidays (2018): Agro tourism in Spain, [Internet], raspoloživo na: <https://www.cottages-for-holidays.com/>, 09.09.2018.

Agroturizam je visoko razvijen na području Španjolske, a „*ukupni broj agroturističkih farmi i vila iznosi na desetke tisuća*“⁸³. Danas, agroturizam u Španjolskoj znači „*putovanje kroz poznate vinske regije, odmor na obali i učenje o kulturi zemlje*“⁸⁴. Agroturizam u Španjolskoj je također i profitabilna investicija, a osim što je dobar za ljetne i zimske praznike, također generira i stalne prihode.

4. RAZVIJENOST AGROTURIZMA U HRVATSKOJ

Velika raznolikost krajolika Republike Hrvatske nikoga neće ostaviti ravnodušnim, i to iz razloga jer „*nudi obilje mogućnosti za nezaboravan odmor te ostala prirodna bogatstva*“⁸⁵ za sve one koji žele više od odmora. Republika Hrvatska se može „*deklarirati kao turistička zemlja koju posjećuju mnogi turisti koji stalno traže nove i drugačije oblike odmora, a Republika Hrvatska im zadnjih godina može ponuditi nešto takvo – agroturizam*“⁸⁶.

⁸³ Cottages for Holidays (2018): Agro tourism in Spain, [Internet], raspoloživo na: <https://www.cottages-for-holidays.com/>, 09.09.2018.

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Uniline (2018): Prirodne znamenitosti Hrvatske, [Internet], raspoloživo na: <http://www.uniline.hr/>, posjećeno: 21.08.2018.

⁸⁶ Franić, R., Cunj, L. (2007): Društveno – gospodarski preduvjeti razvitka agroturizma u Zagrebačkoj županiji, Agronomski glasnik, 5 (1), str. 381.

4.1. Opće značajke o agroturizmu u Republici Hrvatskoj

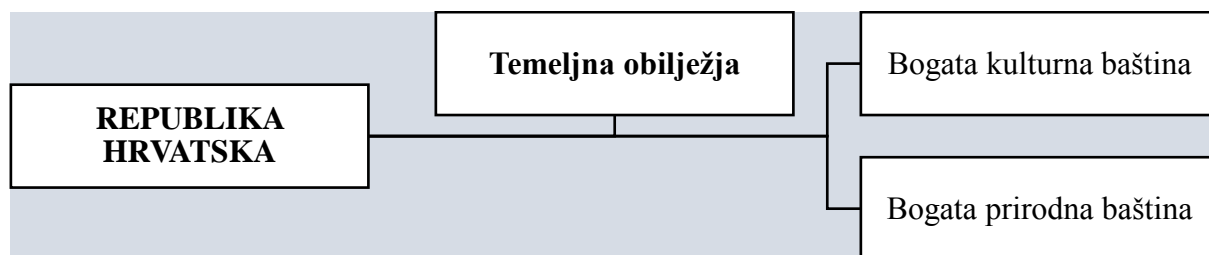
Republika Hrvatska se može predstaviti kao zemlja s rijetko očuvanim, tj. sa zaboravljenim seoskim destinacijama, te na selima u skladu s tim sve više dolazi do obnove i prenamjene starih zapuštenih imanja u:⁸⁷

- seoska izletišta,
- prenoćišta, i
- male hotele s nekoliko zvjezdica.

Primjerice, može se reći kako Zagrebačka županija ima „specifična društveno – gospodarska obilježja koja su omogućila da se u njoj razvije agroturistička djelatnost na obiteljskim gospodarstvima“⁸⁸. Naime, porast zanimanja za prethodno navedenu djelatnost na području Republike Hrvatske razvija se „usporedno s novim modelima i programima za ruralni razvitak koji proizlaze iz reforme poljoprivredne politike“⁸⁹, kao i određenih programa u okviru politike razvoja turizma.

4.2. Prednosti i nedostaci agroturizma u Republici Hrvatskoj

Gledajući s aspekta atrakcijske osnove, može se naglasiti kako Republika Hrvatska ne zaostaje za ostalima zemljama na području Europe koje su ruralni turizam dovele na zavidnu razinu. Temeljna prednost ruralnog prostora u Republici Hrvatskoj se odnosi na raznolikost unutar koje se nalaze „bogata kulturna i prirodna baština svjetskog i međunarodnog značaja“⁹⁰. U nastavku teksta završnog rada, na slici 20, prikazana su temeljna obilježja Republike Hrvatske.

Slika 20. Temeljna obilježja Republike Hrvatske

⁸⁷ Franić, R., Cunj, L. (2007), op. cit., 5 (1), str. 382.

⁸⁸ Franić, R., Cunj, L. (2007), op. cit., 5 (1), str. 382.

⁸⁹ Franić, R., Cunj, L. (2007), op. cit., 5 (1), str. 382 – 383.

⁹⁰ Svržnjak, K. (2015): Prednosti i nedostaci razvoja ruralnog turizma prekograničnog područja, *Agroecnomia Croatica*, 5 (1), str. 58.

Izvor: Izrada autorice prema: Svržnjak, K. (2015): Prednosti i nedostaci razvoja ruralnog turizma prekograničnog područja, *Agroeconomia Croatica*, 5 (1), str. 58.

Također, dobra prometna povezanost i blizina emitivnih zemalja predstavljaju prednost za turizam u Republici Hrvatskoj, pa tako i za agroturizam, što u konačnici ima velikog utjecaja na produljenje turističke sezone. U današnje vrijeme, postoji sve veći interes lokalnog stanovništva koje prepoznaje potencijal Republike Hrvatske za agroturizam, a to su:⁹¹

- autohtoni, i
- tradicionalni proizvodi koji se nude u ekološki očuvanim prostorima.

Za razliku od prednosti, nedostaci, tj. slabosti agroturizma u Republici Hrvatskoj vidljivi su u „*lošoj infrastrukturi te nedovoljnom broju kvalitetnih smještajnih jedinica u seljačkim domaćinstvima*“⁹². Isto tako, vidljiv je i nedostatak inovativnosti i ideja za razvoj pojedinih proizvoda, kao i ciljeva za daljnji razvoj agroturizma. Nedovoljno strukturirana i organizirana ponuda, kao i nepostojanje dobre marketinške komunikacije prema tržištu, u konačnici dovode do nedovoljne razine znanja o agroturizmu u javnosti.

4.3. Turistička seljačka obiteljska gospodarstva

Turističko seljačko obiteljsko gospodarstvo (TSOG) se može definirati kao „*manja gospodarska cjelina smještena u turistički atraktivnome kraju koja daje izvoran proizvod ili uslugu gospodarstvu, a u čiji su rad uključeni svi članovi obitelji*“⁹³. Može se reći kako seljačko, poljoprivredno ili obiteljsko gospodarstvo koje pruža turistički proizvod, ili uslugu, stječe tzv. „*status*“ turističkog seljačkog obiteljskog gospodarstva. Važno je za naglasiti kako je turizam na obiteljskom gospodarstvu zapravo dopunska djelatnost vlasnika gospodarstva te njegove obitelji. Naime, svako dobro organizirano turističko seljačko domaćinstvo u današnje vrijeme može razvijati posebne oblike turističke ponude, a to su primjerice:

- smještaj gostiju na vlastitome gospodarstvu,
- ponuda vlastitih proizvoda,
- ponuda jela iz vlastite kuhinje,
- ponuda pića iz vlastitog podruma,
- degustiranje i kušanje vina i rakije,

⁹¹ Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016), op. cit., 77 (1 – 2), str. 61.

⁹² Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016), op. cit., 77 (1 – 2), str. 61 – 62.

⁹³ Eko Etno Travel (2018): TSOG – Turistička Obiteljska Gospodarstva, [Internet], raspoloživo na: <http://ekoetnotravel.hr/>, posjećeno: 10.09.2018.

- organizacija izleta u okolicu, i
- kampiranje na posjedu.

Svako dobro organizirano obiteljsko gospodarstvo može razviti i specifične oblike turističkih usluga, odnosno može ponuditi turistima „*smještaj na vlastitom gospodarstvu, vlastite poljoprivredne i prerađene prehrambene proizvode, poslužiti ih hranom i pićem iz vlastite kuhinje i podruma, organizirati za turiste kušanje vina i/ili rakije, te izleta u prirodi, kampinga u okviru posjeda i slično, a sve u svrhu obogaćivanja ponude, zadovoljenja složenih potreba turista te ostvarivanja bolje ekonomske uspješnosti gospodarstva*“⁹⁴. Shodno prethodno navedenim tvrdnjama, može se reći kako se agroturizam razvija u sve važniji sektor turizma.

4.4. Osvrt na učinke agroturizma na produljenje sezone

Teorijskom analizom proučavane tematike je utvrđeno kako brojne funkcije agroturizma za temeljni cilj imaju ublažiti efekte sezonalnost, kako diljem svijeta tako i na području Republike Hrvatske. Agroturizam u današnje vrijeme uvelike pridonosi revitalizaciji ruralnog prostora, kao i stvaranju cjelogodišnjega turističkog proizvoda. Što se tiče područja Republike Hrvatske, može se reći kako je agroturizam u mnogim županijama u početnoj fazi razvoja, te zbog toga vrlo malo pridonosi produljenju turističke sezone, ali ima ogroman neiskorišteni potencijal.

S obzirom na činjenicu kako je Republici Hrvatskoj „*prisutan dugotrajan proces usitnjavanja poljoprivrednih posjeda i depopulacije agrarnih prostora, stanovništvo čiji je izvor prihoda i dalje poljoprivreda suočava se s problemom opstanka*“⁹⁵. U prethodno navedenim okolnostima turizam se nameće kao logičan dodatni izvor prihoda, tj. kao izvor koji zadržava stanovništvo u ruralnom prostoru i pridonosi revitalizaciji.

Količina i raznovrsnost ponude na seljačkom gospodarstvu, i to zajedno s trajanjem rada, predstavljaju važne indikatore razvijenosti agroturizma i trajanja turističke sezone.

⁹⁴ Bosnić, I. (2011), op. cit., str. 107.

⁹⁵ Košak, M., Lugomer, K. (2016): Agroturizam u funkciji produljenja turističke sezone Primorske Hrvatske, Hrvatski geografski glacnik, 77 (2), str. 142.

5. BUDUĆI TRENDOWI I PREPORUKE RAZVOJU

Za daljnji razvoj agroturizma, potrebno je održati očuvani lokalni identitet određene turističke destinacije, regije, zemlje ili sl., koji obuhvaća prirodu, kulturu, tradiciju, domaću proizvodnju i autohtone proizvode. Sukladno tome, može se reći kako se jedan od najvažnijih trendova u budućnosti odnosi na diversifikaciju turističkog tržišta gdje je potrebno definirati određene vrijednosti u jednom području i valorizirati ga.

Nadalje „*Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. godine*“ podrazumijeva „*strateški i planski dokument za unaprjeđenje i razvoj poljoprivrede, gospodarske djelatnosti i ruralnih područja Republike Hrvatske*“⁹⁶, te određuje pojedine smjernice koje bi se trebale pratiti u tom razdoblju zbog poboljšanja ruralne sredine. U skladu s navedenim Programom, prioriteti ruralnog razvoja u Republici Hrvatskoj do 2020. godine su:⁹⁷

- poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima,
- poboljšanje održivosti i konkurentnosti poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama,
- promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi,
- obnova, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom,
- promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika, otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru, i
- promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima.

Isto tako, odgovarajućom izgradnjom pojedinih objekata, kao i rekonstrukcijom postojećih infrastruktura, uvelike se potiče ekonomski rast i revitalizacija sela, i to uz sprječavanje iseljavanja stanovništva. Stoga, lokalni proizvođači i poljoprivrednici moraju pratiti suvremene trendove na tržištu, odnosno moraju biti:⁹⁸

- inovativni,

⁹⁶ Uprava za ruralni razvoj (2018): Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. godine, [Internet], raspoloživo na: <https://ruralnirazvoj.hr/>, posjećeno: 29.08.2018.

⁹⁷ Ibidem.

⁹⁸ Ibidem.

- stalno obučeni, i
- ulagati u novu tehnologiju.

Veće i realnije perspektive razvoja ruralnog turizma imaju pojedine zemlje koje raspolažu prirodnim i kulturnim resursima, te poviješću i tradicijom, odnosno zemlje gdje izvornost i autohtonost ruralnih destinacija omogućuju održavanje konkurentnosti na turističkom tržištu. Osnovni preduvjeti za razvoj agroturizma su vezani uz bolju koordinaciju rada, kao i uz suradnju turističkih dionika na ruralnim područjima.⁹⁹

- turističke zajednice,
- lokalne samouprave, i
- udruge.

Kako bi suradnja uspjela, dionici moraju težiti prema obostranoj koristi, odnosno moraju djelovati na obostrano zadovoljstvo. U konačnici, može se reći kako je agroturizam na području Republike Hrvatske u „*zamahu*“, i to unatoč činjenici što se zemlja poznata po suncu i moru.

⁹⁹ Uniline (2018): Prirodne znamenitosti Hrvatske, [Internet], raspoloživo na: <http://www.uniline.hr/>, posjećeno: 21.08.2018.

6. ZAKLJUČAK

Općenito govoreći, turizam se odnosi na sve aktivnosti proizašle iz putovanja i boravaka osoba izvan njihove uobičajene sredine ne dulje od jedne godine radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga nevezanih uz aktivnosti za koje bi primili ikakvu naknadu u mjestu koje posjećuju. Za razliku od turizma, agroturizam je relativno nov koncept u znanstvenim istraživanjima čija se suština fokusira na seosku (lokalnu) privredu i tome pripadajućim aktivnostima u prirodnom okolišu. U skladu s prethodno navedenim tvrdnjama, agroturizam je segmentirani turistički oblik, a popularnost i potražnja za ovakvom vrstom su uvjetovali nagli razvoj agroturizma kako bi se zadovoljila potražnja tržišta.

Najvažnija karakteristika agroturizma je da vlasnici posjeduju i vlastita poljoprivredna zemljišta i poljoprivrednu proizvodnju, domaće životinje i stoku, te čist okoliš, mirnu sredinu i dobru komunikaciju. Osnovna sastavnica agroturizma sadrži i komponentu održivog razvoja, odnosno odnosa između dinamičnih gospodarskih sustava koje osmišljava čovjek i većih dinamičnih ekoloških sustava koji se sporo mijenjaju i koji moraju biti u ekološkoj ravnoteži. U današnje vrijeme, održivi agroturizam je baziran na dogovoru sa lokalnom zajednicom, gospodarstvenicima i drugim čimbenicima, dok temeljni oblici agroturizma podrazumijevaju podjelu s obzirom na usluge te s obzirom na objekte.

U posljednjih šest desetljeća, turizam bilježi snažan i kontinuirani razvoj i diversifikaciju, te je u današnje vrijeme postao jedan od najvećih i najbrže rastućih ekonomskih sustava u svijetu. Agroturizam je u svijetu bio poznat već i početkom 11. i 12. stoljeća, no svoj vrhunac je dosegao tek u 18. stoljeću. Agroturizam, kao jedan od najbrže rastućih sektora u eko turizmu, uključuje boravak na farmi ili drugu poljoprivredno orijentiranu imovinu.

Republika Hrvatska ne zaostaje za ostalima zemljama na području Europe koje su ruralni turizam dovele na zavidnu razinu, a dobra prometna povezanost i blizina emitivnih zemalja predstavljaju prednost za turizam u Republici Hrvatskoj, pa tako i za agroturizam, što u konačnici ima velikog utjecaja na produljenje turističke sezone.

LITERATURA

1. Academia (2018): Ruralni turizam, [Internet], <http://www.academia.edu/>, posjećeno: 08.08.2018.
2. Agritoursim (2018): 1st World Congress on Agritoursim, [Internet], raspoloživo na: <http://agritourism.eurac.edu/>, posjećeno: 12.08.2018.
3. Austria (2018): Farmstay Holidays, [Internet], raspoloživo na: <https://www.austria.info/>, posjećeno: 19.08.2018.
4. Baćac, R. (2011): Priručnik za bavljenje seoskim turizmom, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Zagreb.
5. Bosnić, I. (2011): Agroturizam u globalizacijskim procesima, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, 2 (3), str. 103 – 111.
6. Cottages for Holidays (2018): Agro tourism in Italy, [Internet], raspoloživo na: <https://www.cottages-for-holidays.com/>, 09.09.2018.
7. Cottages for Holidays (2018): Agro tourism in Spain, [Internet], raspoloživo na: <https://www.cottages-for-holidays.com/>, 09.09.2018.
8. Črnjar, M. (2002): Ekonomika i politika zaštite okoliša, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.
9. Dalmatia (2018): Agroturizam, [Internet], raspoloživo na: <https://www.dalmatia.hr/>, posjećeno: 12.08.2018.
10. Demonja, D., Ružić, P. (2010): Ruralni turizam u Hrvatskoj, Izdavačka kuća Meridijani, Zagreb.
11. ECOTour (2018): Agrtourism – Definition, [Internet], raspoloživo na: <http://www.ecotourdirectory.com/>, posjećeno: 05.08.2018.
12. Eko Etno Travel (2018): TSOG – Turistička Obiteljska Gospodarstva, [Internet], raspoloživo na: <http://ekoetnotravel.hr/>, posjećeno: 10.09.2018.
13. EURANEK (2018): Organization of Agrotourism – Farms, [Internet], raspoloživo na: <http://euranek.com/>, posjećeno: 09.08.2018.
14. European Commission (2018): Agritourism Monitor Farm Development, [Internet], raspoloživo na: <https://ec.europa.eu/>, posjećeno: 09.09.2018.
15. FarmStayPlanet (2018): Farm Stay France, [Internet], raspoloživo na: <https://www.farmstayplanet.com/>, posjećeno: 09.09.2018.
16. FarmStayPlanet (2018): Farm Stay Spain, [Internet], raspoloživo na: <https://www.farmstayplanet.com/>, posjećeno: 09.09.2018.

17. Franić, D., Grgić, Z. (2002): Agroturizam na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu u Hrvatskoj – Pretpostavke i izgledi razvitka – Studija slučaja, *Agriculturae Conspectus Scientificus*, 67 (3), str. 131 – 141.
18. Franić, R., Cunj, L. (2007): Društveno – gospodarski preduvjeti razvitka agroturizma u Zagrebačkoj županiji, *Agronomski glasnik*, 5 (1), str. 381 – 400.
19. Grgić, I., Zrakić, M., Gudelj Velaga, A. (2016): Agroturizam u Republici Hrvatskoj i nekim državama Europske unije, *Agronomski glasnik: Glasilo Hrvatskog agronomskog društva*, 77 (1 – 2), str. 61 – 74.
20. Hellenic Agrotourism Federation (2018): 5th European Congress on Rural Tourism – „European Rural Tourism 2020“, [Internet], raspoloživo na: <http://agroxenia.net/>, posjećeno: 19.08.2018.
21. Herceg, N. (2013): Okoliš i održivi razvoj, Synopsis d.o.o., Zagreb.
22. Jelinčić, D. A. (2007): Agroturizam u europskom kontekstu, *Studia Ethnologica Croatica*, 12 (1), str. 269 – 291.
23. Košak, M., Lugomer, K. (2016): Agroturizam u funkciji produljenja turističke sezone Primorske Hrvatske, *Hrvatski geografski glasnici*, 77 (2), str. 141 – 168.
24. Leksikografski zavod Miroslav Krleža (2018): Turizam, [Internet], raspoloživo na: <http://www.enciklopedija.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.
25. LinkedIn (2018): Agrioursim – Future of Indian Tourism: Sustainable Agri Business Opportunity to the Indian Farmers, [Internet], raspoloživo na: <https://www.linkedin.com/>, posjećeno: 09.08.2018.
26. MNN (2018): Cultivate your knowledge, [Internet], raspoloživo na: <https://www.mnn.com/>, posjećeno: 12.08.2018.
27. MNN (2018): Mallorca, [Internet], raspoloživo na: <https://www.mnn.com/>, posjećeno: 12.08.2018.
28. MNN (2018): Taiwan, [Internet], raspoloživo na: <https://www.mnn.com/>, posjećeno: 12.08.2018.
29. Mrvica Mađarac, S., Guzovski, M., Stojanović, S. (2012): Agroturizam u funkciji razvoja poduzetništva u Vukovarsko – srijemskoj županiji – stanje i perspektive, *Učenje za poduzetništvo*, 2 (2), str. 341 – 347.
30. Pamuković, A., Dorbić, B., Radeljak, M. (2016): Iskustvo i praksa razvoja agroturizma u Europi te njegov utjecaj na Hrvatsku, *Agronomski glasnik: Glasilo Hrvatskog agronomskog društva*, 78 (1), str. 51 – 64.
31. Pirjevac, B. (1998): Ekonomska obilježja turizma, Golden marketing, Zagreb.

32. Pirjevac, B., Kesar, O. (2002): Počela turizma, Mikrorad d.o.o., Zagreb.
33. Smart Travel (2018): Agroturizam, povratak prirodi, [Internet], raspoloživo na: <https://smart-travel.hr/>, posjećeno: 05.08.2018.
34. Spire Research (2018): The rise of agri – tourism in the Philippines, [Internet], raspoloživo na: <https://www.spireresearch.com/>, posjećeno: 09.09.2018.
35. Svržnjak, K. (2015): Prednosti i nedostaci razvoja ruralnog turizma prekograničnog područja, *Agroeconomia Croatica*, 5 (1), str. 58 – 65.
36. The Daily Star (2015): The many benefits of agro – tourism, [Internet], raspoloživo na: <https://www.thedailystar.net/>, posjećeno: 16.08.2018.
37. Tourism World Inter (2015): Introduction ao Agro – Tourism, [Internet], raspoloživo na: <http://www.tourismworldinternational.com/>, posjećeno: 16.08.2018.
38. Uniline (2018): Prirodne znamenitosti Hrvatske, [Internet], raspoloživo na: <http://www.uniline.hr/>, posjećeno: 21.08.2018.
39. UNWTO (2018): Definition, [Internet], raspoloživo na: <http://www2.unwto.org/>, posjećeno: 05.08.2018.
40. Uprava za ruralni razvoj (2018): Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. godine, [Internet], raspoloživo na: <https://ruralnirazvoj.hr/>, posjećeno: 29.08.2018.
41. Zelenika, R. (2007): Klasifikacija znanosti u fokusu metodologije i tehnologije znanstvenoga istraživanja, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.

SAŽETAK

U današnje vrijeme, agroturizam se smatra sastavnim dijelom turizma, a prema samoj definiciji, poljoprivrednog gospodarstvo je osnovna jedinica koja nudi agroturističke usluge. Također, agroturizam podrazumijeva i boravak turista u seoskoj sredini u kojoj se pružaju mogućnosti za aktivno sudjelovanje u životu i radu na seoskom imanju. Republika Hrvatska je zemlja koja ima očuvane mnogobrojne seoske destinacije koje su pretvorene u prenoćišta, seoska izletišta i male obiteljske hotele. U današnje vrijeme, proširivanje poljoprivredne djelatnosti, i to pružanjem dodatnih turističkih usluga postaje nužno, i to iz razloga jer se na navedeni način plasiraju proizvodi i dohodak. Agroturizam uspješno „spaja“ poljoprivredu i turističke usluge, a očuvani okoliš predstavlja jednu od glavnih pretpostavki budućeg rasta i razvoja.

Ključne riječi: agroturizam, turizam, turisti, dohodak, poljoprivreda, Republika Hrvatska

SUMMARY

Nowadays, agrotourism is considered to be an integral part of tourism, and by definition, the farm is the basic unit offering agrotouristic services. Also, agrotourism also implies the stay of tourists in a rural environment where opportunities for active participation in life and work in a rural estate are provided. The Republic of Croatia is a country that has preserved many rural destinations that have been converted into accommodation, countryside excursions and small family hotels. At present, the expansion of agricultural activity, by providing additional tourist services, becomes necessary because of the fact that products and income are paid in this way. Agrotourism successfully "links" agriculture and tourism services, and the preserved environment is one of the main assumptions of future growth and development.

Keywords: agro tourism, tourism, tourists, income, agriculture, Republic of Croatia

POPIS SLIKA

Slika 1. Pojmovno određenje turizma	3
Slika 2. Razlozi putovanja	4
Slika 3. Svrha koncepta agroturizma	5
Slika 4. Temelji agroturizma	6
Slika 5. Važnost agroturizma	8
Slika 6. Pojmovno određenje održivog razvoja	9
Slika 7. Oblici agroturizma	10
Slika 8. Osnovna mogućnost agroturizma	11
Slika 9. Osnovne multifunkcionalnosti agroturizma	13
Slika 10. Način nastanka turizma kao gospodarske aktivnosti.....	14
Slika 11. Imanje u Taiwanu (lijevo) i farmersku kuća na području Mallorce (desno)....	15
Slika 12. Imanje na području Filipina.....	17
Slika 13. Funkcije agroturizma	18
Slika 14. Metode ishrane.....	20
Slika 15. Globalna svrha agroturizma.....	21
Slika 16. Prikaz agroturizma na području Austrije.....	24
Slika 17. Prikaz agroturizma na području Italije	26
Slika 18. Prikaz agroturizma na području Francuske.....	27
Slika 19. Prikaz agroturizma na području Španjolske	28
Slika 20. Temeljna obilježja Republike Hrvatske	29

POPIS TABLICA

Tablica 1. Usporedba gradskog turizma i agroturizma.....	12
---	-----------